

Kestävää kasvua Kaakkois-Suomen maaseudulta

Kaakkois-Suomen alueellinen
maaseudun kehittämis-
suunnitelma 2023-2027

KASELY/Jyrki Pitkänen

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unionin
rahoittama

Euroopan unionin
osarahoittama

Visio

*Kaakkois-Suomen
maaseutu on kestävä
kasvualusta, jossa
on hyvä elää ja yrittää*

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unionin
rahoittama

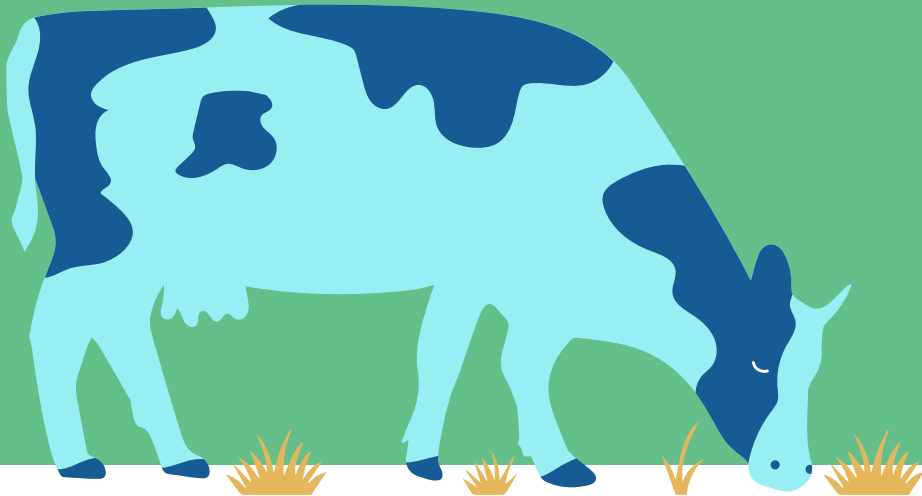
Euroopan unionin
osarahoittama

Kaakkois-Suomen maaseudun kehittämisen painopisteet 2023-2027

**CAP-
SUUNNITELMAN
LÄPILEIKKAAVAT
TAVOITTEET:
OSAAMINEN,
INNOVAATIOT JA
DIGITALISAATIO**

Maa-, metsä- ja puutarhatalouden tuotantoedellytysten parantaminen

Tavoite, maa- ja puutarhatalous

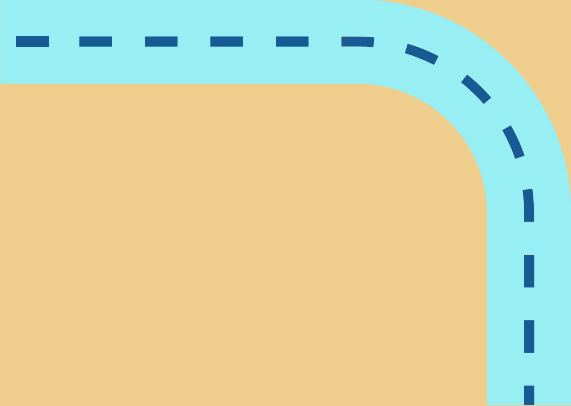
- Kaakkois-Suomessa on monipuolista ja kannattavaa maa- ja puutarhatalousyrittäjyyttä, jota harjoitetaan ilmastoystävällisin menetelmin hyödyntäen uusinta osaamista, teknologiaa ja digitalisaatiota.
- Puutarha- ja erikoiskasvituotanto, kierto- ja biotalous sekä muu vihreä talous tarjoavat maatilayrityksille uusia mahdollisuuksia.
- Viljelymenetelmien ilmasto- ja ympäristöviisautta kehitetään, uusiutuvan energian ja bioenergian käyttöä lisätään sekä kasvatetaan markkinaehtoista luomutuotantoa.
- Maa- ja metsätalousyrittäjien liiketoimintaosaamisen ohella edistetään maatalousyrittäjien hyvinvointia ja sukupolvenvaihdoksia sekä kannustetaan toimijoita innovatiivisuuteen, jotta uusia tuotantomenetelmiä saadaan otettua käytäntöön.
- Tavoitteena on tuottaa kannattavasti ja kestävästi ruokaa, rehua ja energiaa sekä samalla nostaa tuotannon jalostusastetta.
- Arvoketjujen kehittymisen ohella alkutuotanto nähdään keskeisenä osana pellolta pöytään ulottuvaa ruokajärjestelmää ja -turvallisuutta sekä huoltovarmuutta.

Tavoite, metsätalous

- Metsätalouden merkitys on alueella entisestään vahvistuva, mikä näkyy metsiin liittyvän yritystoiminnan kilpailukykyisenä monipuolistumisena ja arvoketjujen kehittämisenä.
- Puurakentamisen lisääntyminen ja puupohjaisten tuotteiden kasvava kysyntä luovat kasvumahdollisuuksia niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.
- Ympäristö- ja ilmastokestävän metsätalouden kehittämisen ohella metsien saavuttavuutta parannetaan sekä yritystoiminnassa että virkistyskäytössä.
- Metsätalouden kehittämisessä arvostetaan luonnon monimuotoisuuden edistämistä sekä ilmaston ja vesien suojelua.

Elinvoimaiset maaseutualueet

Tavoite

- Elinvoimaiset maaseutualueet rakentuvat maa- ja metsätaloudelle, toimivalle ruokajärjestelmälle sekä monimuotoiselle yrittäjyydelle.
- Tarvitaan toimenpiteitä sekä eri sidostahoja ja alueen asukkaita yhdessä luomaan toimivia puitteita entistä paremmalle elämälle sekä sujuvalle arjelle.
- Asumiseen ja yrittämiseen vaikuttavat monet veto-, pito- ja lumovoimatekijät, kuten työllistymismahdollisuudet, osaavan työvoiman saatavuus, yritysilmasto tai koko perheen harraste- ja vapaa-ajan palvelut.
- Arjen, työn ja yrittämisen ratkaisuja kehitetään, jotta alueelliset erot esim. palveluiden saatavuudessa vähenevät.

Monimuotoinen monipaikkaisuus

Kehittämistarve

- Sujuvan arjen kehittäminen ja palveluiden saatavuus sekä näkyvyys
- Toimivat perusrakenteet ja infra
- Saavutettavuus ja alueen sisäisen logiikan kehittäminen
- Monipaikkainen asuminen
- Paikkariippumaton opiskelu, työ ja yrittäminen
- Viihtyisä, virikkeellinen, turvallinen sekä siisti elin- ja toimintaympäristö

Esimerkkejä toimenpiteistä

- Luodaan ja räätälöidään lähipalveluja, uusia toimintamalleja ja toimivia logistiikkapalveluja
- Etäratkaisujen kehittäminen
- Yhteistyön syventäminen, kanssakäymisen uudet muodot ja monituottajamallit sekä kevyt- ja hybridiyrittäjyyden edistäminen
- Alueen veto-, pito- ja lumovoimien vahvistaminen
- Alusta- ja jakamistalouden lisääminen, yhteisöllisyyttä tukevat investoinnit, yhteisöllisten tilojen, harrastemahdollisuuksien ja kohtaamispaikkojen, palvelurakenteiden ja tapahtumatarjonnan kehittäminen
- Nuorten ja kaikenikäisten yhteisöllisuuden ja osallisuuden vahvistaminen
- Sosiaalisten verkostojen ja yhteisöllisten turvaverkkojen kehittämien
- Monikulttuurillisuuden hyödyntäminen ja kansainvälistyminen

Kierto- ja biotalouden vahvistuminen

Kehittämistarve

- Kestävän kehityksen edistäminen, luonnonvarojen tehokas hoito, vihreän talouden tukeminen
- Maaseutualueilla toimivien kerto- ja biotalousratkaisujen esiin nostaminen ja kehittäminen
- Uudenlaiset organisoitumismallit ja kumppanuudet
- Ekosysteemien kehittäminen
- Maaseudun energiaratkaisut
- Paikallinen lämpöyrittäjyys

Esimerkkejä toimenpiteistä

- Tuetaan ilmastonmuutosta hillitseviä ja sopeutumista edistäviä toimia
- Vahvistetaan asukkaiden ja yritysten ympäristötietoisuutta, resurssiviisautta ja uusiokäytön helpottamista
- Tuetaan hajautettujen bioenergiamallien ja uusien teknologisten ratkaisujen omaksumista sekä verkostoitumista
- Rahoitetaan uudenlaista toiminta- ja hallintamallien sekä liiketoimintamallien kokeiluja ja kehittämistä sekä älykästä erikoitumista
- Julkisten hankintojen ja markkinapuheenvuorojen vahvistaminen
- Edistetään bio- ja kiertotalousratkaisujen kehittämistä ja ravinteiden kierrätystä sekä luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä ja bio- ja kiertotalousosaamista

Monimuotoisen ja rikkaan luontomme vaaliminen

Kehittämistarve

- Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen
- Yhteistyön tiivistäminen Kestävien palvelurakenteiden ja toimivan ylläpidon varmistaminen
- Vesistöjen ja ilmaston suojelu
- Elinympäristön ja maiseman hyvä sekä kestävä ylläpito

Esimerkkejä toimenpiteistä

- Edistetään eri tahojen yhteistyöllä biodiversiteettiä, perinnebiotooppeja, ennallistamista sekä ympäristön ja vesistöjen hoitoa ja kunnostusta
- Vähähiilisten ja vähäpäästöisten ympäristöratkaisujen sekä ekosysteemien kehittämien
- Luonnon monimuotoisuuteen ja valumavesien hallintaan liittyvät toimenpiteet ja maisemanhoitosopimukset
- Skaalautuvat kokeilut, monikansallinen yhteistyö ja tutkimus- ja kehittämistoimien soveltaminen
- Outdoors-aktiviteettien monipuolistaminen (luontopohjaiset hyvinvointituotteet, luontomatkailuinfra, lähiliikunta, green care ym.)
- Saaristoalueiden mahdollisuuksien ja metsien monikäytön hyödyntäminen sekä tavoitteiden yhteensovittaminen
- Maaseudun kulttuuri- ja luontomaiseman sekä rakennetun ympäristön hoidolla vahvistetaan alueen identiteettiä ja parannetaan viihtyisyyttä

Menestyminen rakentuu syvenevästä yhteistyöstä

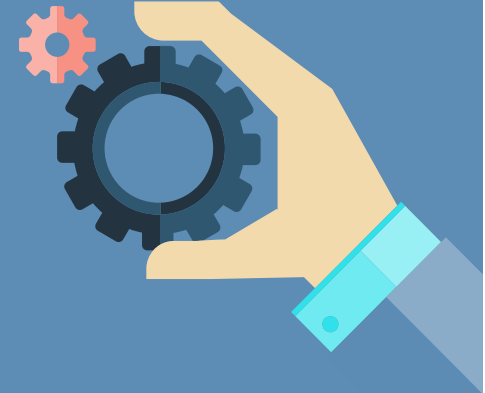
Kehittämistarve

- Eri toimintojen verkostoitumisen edistämien ja lisääminen
- Uudistumisajattelu
- Digitalisaation perustuvat palvelut ja alustat, älykkäät kylät
- Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen
- Paikallisuuden vahvistaminen
- Jakamistalouden kehittyminen
- Nuorten työllisyyden edistäminen ja yrittäjyyden mahdollistaminen

Esimerkkejä toimenpiteistä

- Tuetaan skaalautuvia kokeiluja, ideoiden ja muutosten kehittämispolkuja sekä kokemusten vaihdantaa
- Vahvistetaan osaamista ja innovaatiovalmiuksia
- Varmistetaan digiosaamista ja tietoturvaa
- Viestitetään aktiivisesti
- Tuetaan alustatalouden kehittämistä ja vahvistetaan yhteisöllisiä rakenteita ja erilaisia osallistumismahdollisuuksia
- Erilaisten varausjärjestelmien ja sopimuskäytäntöjen kehittäminen
- Maaseutualueiden ja paikallisuuden brändäys sekä markkinointi mm. tarinallisuuden keinoin

Yrittäjyyden vahvistaminen

Tavoite

- Kaakkois-Suomen maaseudun yrittäjyyttä vahvistetaan tukemalla yritysten toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä, osaamista ja yritysysteistyötä.
- Alueen maaseutu tarjoaa vetovoimaisen ja toimivan ympäristön maa- ja metsätalousyrittäjyyden lisäksi myös muulle uudistuvalle ja monipuolistuvalle yritystoiminnalle.
- Kasvua ja kilpailukyvyn kehittymistä vahvistetaan rahoittamalla yritysten tarvelähtöistä kehittämistä sekä investointeja.
- Uudistuva metsäteollisuus sekä kehittyvä kierto- ja biotalous vahvistavat elinkeinotoimintaa.
- Alueen sijainti pääkaupunkiseudun läheisyydessä sekä rata- ja satamaverkoston logistisena keskuksena luo mahdollisuuksia yritystoiminnan monipuolistamiselle ja kansainvälistymiselle.
- Palveluelinkeinot työllistävät yhä useampia, samoin luontomatkailu ja luonnontuotealan yrittäjyys.
- Kannustamalla nuoria yrittäjyyteen turvataan samalla yritysten sukupolvenvaihdoksia. Uusien yritysten alkutaipaleen tukeminen eri välinein on tärkeää.
- Tavoitteena on ilmastoystävällisten menetelmien tukemisen lisäksi lisätä yrittäjien ja henkilöstön osaamista sekä yritysverkostoja.

Yrittäjyyden toimintaedellytysten kehittäminen

Kehittämistarve

- Toimivat tietoliikenneyhteydet sekä muu infra
- Osaavan työvoiman, tietyillä aloilla kausityövoiman, saatavuus
- Ennakointi tulevasta ja tulevista trendeistä sekä ymmärrystä niiden tuomista muutoksista ja uusista mahdollisuuksista (esim. vastuullinen matkailu, hiilineutraalisuus). Yritysten tarpeiden kartoittaminen etupainotteisesti.
- Yhteistyö yli toimialarajojen.
- Oppilaitosyhteistyö ja tutkimuksen yhdistäminen yritysten käytäntöön.
- Nuorien kannustaminen yrittäjyyteen. Yritysten sukupolvenvaihdojen edistäminen ja tätä kautta vaikuttaminen yrittäjien ikärakenteeseen.

Esimerkkejä toimenpiteistä

- Laajakaistainvestoinnit sekä maaseudun infraan kohdistuvat yleishyödylliset investoinnit.
- Yleishyödylliset investoinnit hub-tyyppisiin yhteistyöskentely- ja innovointitilojen sekä etätyötilojen kehittämiseksi
- Yhteistyöhankkeet, joissa digitalisaatio, monipaikkaisuuden ja paikkariippumaton työn kehittäminen on keskiössä tai joilla vahvistetaan alueen vetovoimaa muulla tavoin
- Yhteistyöhankkeet, joissa suunnitellaan tai kokeillaan uutta tuotetta, toimintamallia tai menetelmää
- Yhteistyöhankkeet, joissa luodaan uusia verkostoja yli toimialarajojen, yhdistetään tutkimusta, oppilaitosten osaamista ja niissä tehtävää kehittämistä ja yrityksiä
- Maaseudun nuorten yrittäjyyteen kasvamista tukevat koulutus- ja tiedonvälityshankkeet

Yritysten kilpailukyvyn tukeminen

Kehittämistarve

- Yritystoiminnan kilpailukyvyn vahvistaminen tukemalla yritysten tuotteiden, palveluiden, menetelmien ja teknologioiden kehittämistä.
- Maaseutualueen mikroyritysten sekä pienyritysten ja monialaisten maatilojen investointien tukeminen ja sitä kautta yritysten kasvun mahdollistaminen

Esimerkkejä toimenpiteistä

- Investoinnit uuteen teknologiaan ja erityisesti digitaaliseen teknologiaan
- Investoinnit monipaikkaisen toiminnan mahdollistavaan digitaaliseen teknologiaan
- Investoinnit uusiutuvan energian tuotantoon, käyttöön ja energiansäästöön
- Investoinnit materiaalitehokkuuden parantamiseen ja kiertotalouteen
- Investointien toteuttavuusedellytysten selvittäminen
- Tuki tuotteiden, palvelujen, menetelmien ja teknologioiden kehittämiseksi

Osaamisen kehittäminen

Kehittämistarve

- Digitalisaatioon, bio- ja kiertotalouteen sekä ympäristö- ja ilmastokuormituksen vähentämiseen liittyvän uuden osaamisen, uusien tuotteiden, palvelujen, käytäntöjen ja menetelmien hyödyntäminen kilpailuetuna sekä yritykselle kustannustehokkuutta tuovana mahdollisuutena
- Liiketoimintaosaamisen kasvattaminen ja yrittäjäominaisuuksien vahvistaminen
- Yrityksen omien vahvuuksien tunnistaminen ja niiden hyödyntäminen liiketoiminnassa.
- Asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen ja sen ymmärtäminen, miten niihin voidaan vastata.

Esimerkkejä toimenpiteistä

- Yhteistyöhankkeet, joissa tavoitteena on yritysten liiketoimintaosaamisen kehittäminen, digitaalisen osaamisen kehittäminen, ympäristövastuullisuuden kehittäminen tai uusien tuotteiden, palvelujen, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittäminen
- Tuki tuotteiden, palvelujen, menetelmien ja teknologioiden kehittämiseksi
- Konsultointi- ja asiantuntijapalvelut aloittavalle yrittäjille osaamisen kehittämiseksi
- Koulutus- ja tiedonvälityshankkeet

Yritysyhteistyön vahvistaminen

Kehittämistarve

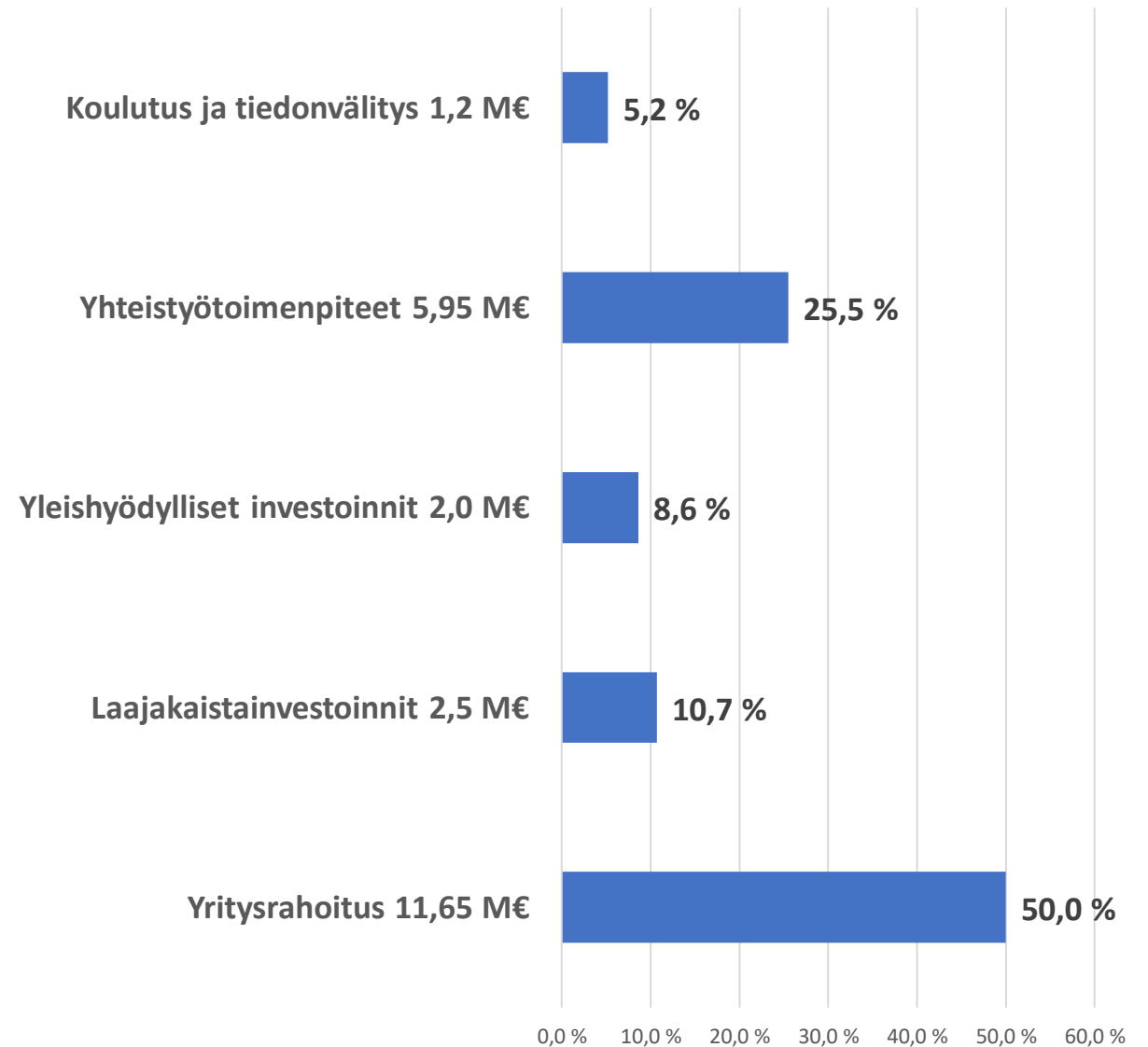
- Yritysten osaamisen lisääminen, kustannusten sekä riskien vähentäminen sekä kansainvälisille markkinoille pääsyn helpottaminen lisäämällä yrittäjien yhteistyötä ja verkostoitumista ja mahdollistamalla mm. suurempien volyymien ja monipuolisempien kokonaisuuksien tarjoamisen markkinoille.
- Yrittäjien hyvinvointi ja vertaistuki sekä hyvien käytäntöjen jakaminen

Esimerkkejä toimenpiteistä

- Yritysryhmähankkeet, joissa kehitetään yritysten käytäntöjä, menetelmiä ja tekniikkaa samalla parantaen yritysten kustannustehokkuutta ja vähentäen riskejä
- Yritysryhmähankkeet, joissa laajennetaan markkinoille tarjottavaa palveluvalikoimaa tai suunnitellaan yritysten tuotteista koostuva tuoteperhe
- Yritysryhmähankkeet, joissa kehitetään markkinointi- ja myyntiyhteistyötä
- Yritysten kansainvälistymistä tukevat yhteistyöhankkeet
- Yritysryhmähankkeet ja yhteistyöhankkeet, joissa tuetaan yrittäjien jaksamista ja tätä tukevien verkostojen syntymistä

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen yritys- ja hankerahoituksen suunniteltu jakautuminen vuosina 2023-2027

MMM:n vahvistama KASELYn osuus CAP-suunnitelman rahoituksesta yritys- ja hanketukiin vuosille 2023-2027 **23,3 milj. euroa**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unionin
osarahoittama

KASELYn rahoitussuunnitelma 2023 - 2027

Yritys- ja hanketukiin 23,3 M€, josta
yritystukiin 11,65 M€ (50 %) ja
kehittämistukiin 11,65 M€ (50 %).

Maatalouden rakennetukiin 22,5 M€:

- Nuoren viljelijän aloitustuki 2,4 M€
- Maatilojen kilpailukyky ja nykyaikaistaminen 16,1 M€
- Biokaasuinvestoinnit 0,7 M€
- Maatilojen energiainvestoinnit 1,5 M€
- Ympäristön tilaa edistävät investoinnit 1,4 M€
- Eläinten hyvinvointi 0,4 M€.

Lisäksi:

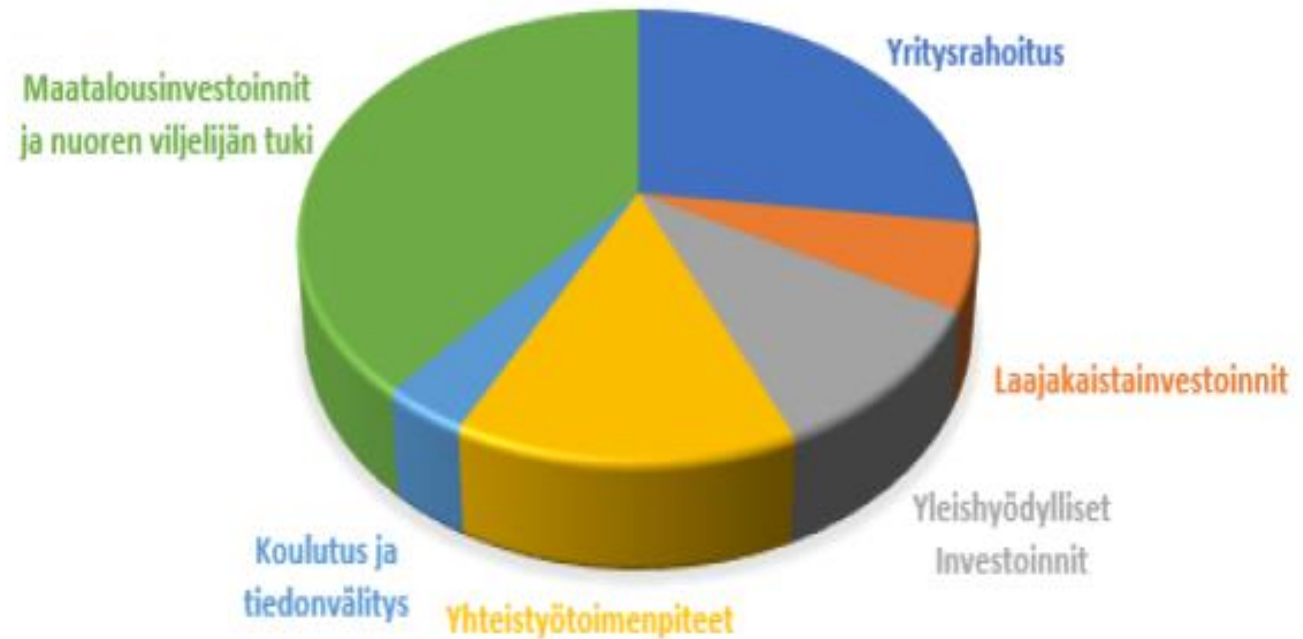
**Ympäristö- ja ilmastotoimien rahoitukseen
varattu valtakunnallisesti n. 36 M€.**

**Valtakunnallisiin hankkeisiin 10 M€ ja
valtakunnallisiin EIP-hankkeisiin 5 M€.**

Jakamaton reservierä (6,5 %) vuosille 2026-2027

Lisäksi tulossa kansallisia tukia energiainvestointeihin

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUKSEN RAHOITUSKEHYKSEN JAKAUMA

Järvi-Suomen maaseutu ilmasto- ja ympäristöohjelma

Kattava yhteistyöohjelma, jota toteutetaan myös osana Kaakkois-Suomen, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen maaseutusuunnitelmia.

<https://www.doria.fi/handle/10024/175347>

MMM kohdentanut 3 miljoonaa euroa JÄSMY-ohjelman toteuttamiseen.

Toimeenpanoa mm. teemahauilla:

- **Vihreän siirtymän kehittämishankkeiden ideahaku 16.1.- 17.2.2023**

Kestävää kasvua Kaakkois-Suomen maaseudulta -uutiskirje

Lue ensimmäinen kirje ja liity tilaajaksi: <https://bit.ly/3Sm2fxx>

Kiitos

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unionin
rahoittama

Euroopan unionin
osarahoittama